

МЕРЕЖА ДОБРОЧИННИХ МЕДИЧНИХ ТОВАРИСТВ КИЄВА В МИНУЛОМУ

Справжній розквіт добродійних спілок Києва та інших міст припадає на кінець XIX - початок XX ст. Відкриття різноманітних благодійних інституцій схвально підтримували представники місцевих освічених класів, які виявляли дедалі більшу зацікавленість та ініціативу в справі благодійності. Поступово поглиблювалася спеціалізація філантропічних спілок, ставали різноманітнішими форми їх діяльності.

Київ був один з найбільших благодійних центрів імперії, відзначався розгалуженою мережею благодійних товариств, які відрізнялись специфікою, напрямками та формами роботи. Вагоме місце в добродійній мережі посідали медичні благодійні товариства. Пріоритетним напрямом діяльності благодійних товариств медичного профілю була медико-профілактична діяльність.

У кінці XIX – на початку XX ст., як стверджують архівні матеріали, у Києві діяли 23 добродійні громади медичного спрямування, а також різні профільні науково-медичні спілки та організації медико-просвітницького спрямування [4, с. 171-172]. Вони брали участь у забезпеченні медичною допомогою населення м. Києва: хворим киянам, дітям, літнім людям, займалися санітарним оздоровленням доквілля, вирішенням медико-соціальних проблем. Слід зазначити, що організація медичної допомоги була характерною особливістю в діяльності переважної більшості інших, не медичних товариств, мережа яких у Києві була надзвичайно потужною.

Нами вивчені матеріали щодо структури філантропічних організацій міста медичного профілю. У Києві діяли такі благодійні інституції: місцеві підрозділи Товариства Червоного Хреста та Маріїнська громада сестер милосердя, Опікунства сліпих, Опікунства глухонімих, Товариства охорони народного здоров'я, Опікунства охорони материнства та дитинства, Опікунства народної тверезості та Південно-Західне товариство тверезості, Ліги боротьби з туберкульозом, а також окремі спілки: Товариство надання допомоги хворим дітям, Товариство лікарень для хронічно хворих дітей, Товариство боротьби з дитячою смертністю, Товариство "Крапля молока", Товариство надання допомоги бідним породіллям, Товариство "Ясла", Товариство боротьби з заразними хворобами, Товариство швидкої медичної допомоги, Товариство нічних лікарських чергувань, Товариство безкоштовної медичної допомоги хворим з хронічними хворобами дихальних шляхів, Товариство боротьби із злоякісними новоутвореннями, Товариство боротьби з холерою, Товариство боротьби з сухотами і горбковицею, Благодійне братство при Свято-Михайлівській церкві в Олександрівській лікарні, Благодійне товариство при Кирилівській лікарні [4, с. 171-172].

Організуюча та керівна роль у виникненні та діяльності філантропічних

союзів належала окремим благодійникам. Помітний слід залишили чимало відомих подвижників, родин (Терещенки, Дегтереви, Бродські та ін.).

В системі доброчинства медичні благодійні спілки посідають особливе місце, вони були самостійною структурою. Благодійна медична допомога окремих товариств була підмогою державній системі охорони здоров'я і позитивно впливала на розв'язання медико-соціальних завдань.

Кошти доброчинних спілок формувалися переважно такими шляхами: членські внески, прибутки з капіталів та майна, прибутки від заходів (вистав, читань, лекцій, концертів), пожертвування, збори за підписними листами та книжками, карнавкові збори.

Плідна доброчинна діяльність у місті була репрезентована на Всеросійській виставці 1913 р. у Києві, на якій був благодійний відділ [3, с. 23, 31.].

Добродійні медичні інституції спрямовували свою діяльність на досягнення високої мети благодійності, вони були вищою формою виявлення суспільного та громадського опікування та благодійності, задовольняли вимоги гуманності, надавали нужденним хворим спеціальний догляд, коли вони не могли самі його забезпечити [1, с. 45].

Діяльність благодійних товариств є яскравим прикладом громадської активності та соціальної творчості на високоморальних засадах милосердя та гуманізму. Ці спілки були громадськими організаціями. На другому обласному з'їзді півдня по боротьбі з епідеміями, який пройшов у серпні 1913 р. в Києві, підкреслювалося, що "інтереси народного здоров'я повинні мати суттєве значення в діяльності громадських організацій" [2, арк. 103].

У Києві ця думка була втілена у вигляді добродійної медицини, де провідне місце належить благодійним медичним товариствам.

Позитивний вітчизняний досвід діяльності доброчинних товариств необхідно використовувати в нових умовах на сучасному етапі історії України.

Література:

1. Гордон Г. И. Киевские больницы // Мир божий. – 1901. – №8.
2. ДАК. – Ф. 251. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 103.
3. Краткий путеводитель по Всероссийской выставке 1913 года в Киеве. – К., 1913.
4. Ступак Ф. Я. Благодійні товариства Києва. – К.: Хрещатик, 1998. – 208 с.